

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра сучасної української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан

філологічного факультету

доц. Редьква Я.П.

«29» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

ПРАКТИКУМ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

(назва навчальної дисципліни)

вибіркова

(обв'язкова/вибіркова)

Освітньо-професійна
програма

«Філологія (українська мова та література)»

Спеціальність

В 11.01 Філологія (українська мова та література)

Галузь знань

В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки»

Рівень вищої освіти

перший бакалаврський

Факультет

філологічний

Мова навчання

українська

Чернівці – 2025

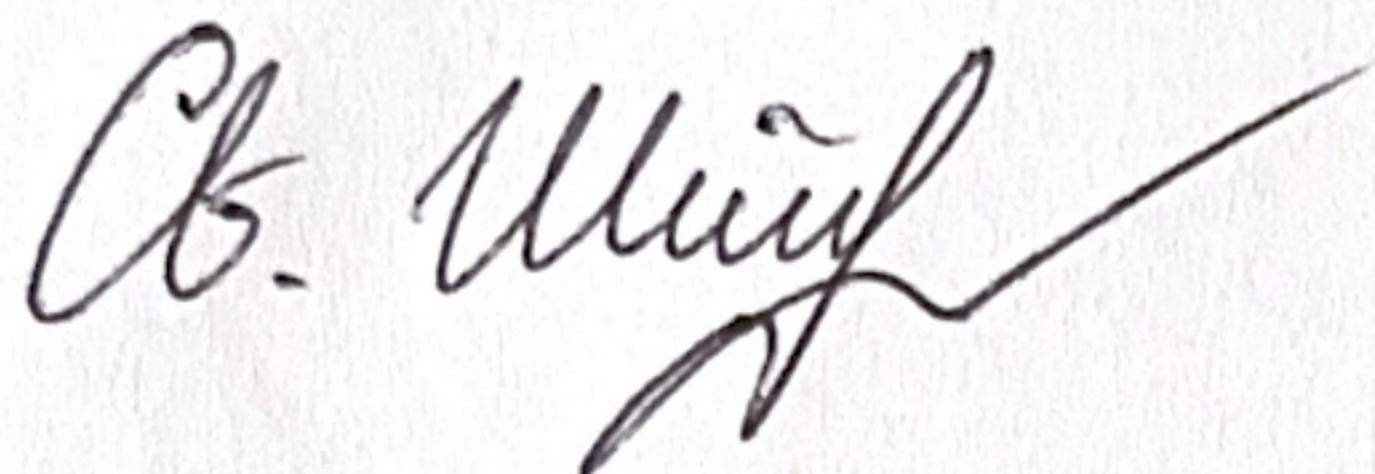
Робоча програма навчальної дисципліни «Практикум з української мови» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Філологія (українська мова та література).

Розробники: Тесліцька Галина Іллівна – кандидат філологічних наук, доцент, асистент кафедри сучасної української мови.

Викладач: Тесліцька Галина Іллівна – кандидат філологічних наук, доцент, асистент кафедри сучасної української мови.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови.
Протокол № 1 від « 27» серпня 2025 року

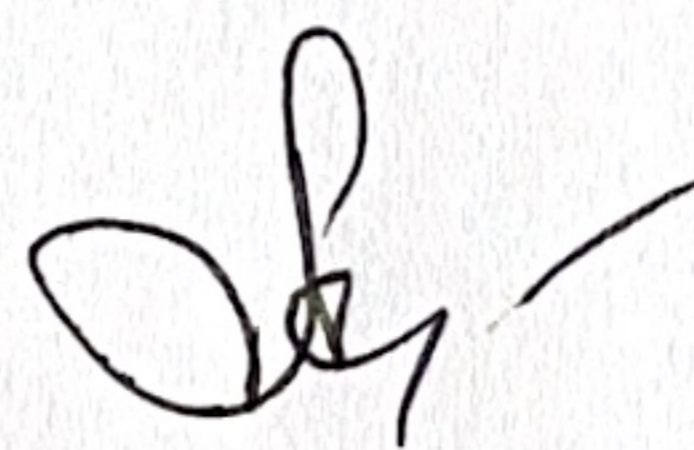
Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Голова методичної ради факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

1. Мета навчальної дисципліни: забезпечити лінгвістичну освіту майбутніх філологів; подати науково обґрунтований погляд на українську мову як на довершену поліфункційну систему; допомогти студентам засвоїти основні поняття з практикуму української мови й оволодіти нормами сучасної літературної мови; прищепити чуття естетики мовлення; поглибити та систематизувати знання про основні правила української орфоєпії, орфографії та пунктуації, наукові знання про традиційні й нові підходи щодо класифікації мовних явищ.

Навчальна дисципліна забезпечує формування у здобувачів вищої освіти загального уявлення про особливості функціонування мови, спрямована на активізацію й поглиблення засвоєних норм літературної мови; на вироблення вмінь користуватися ними в різноманітних практичних мовленнєвих сферах; покликана допомогти оволодіти фонетичними, лексичними, морфологічними, синтаксичними та стилістичними нормами української літературної мови в її усній і писемній формах; забезпечує розвиток необхідних практичних знань й вироблення навичок орфографічної та пунктуаційної вправності, вдосконалення мовленнєвої, комунікативної компетенції, які є складником кваліфікованої професійної діяльності особистості у приватній, суспільній, професійній та освітній сферах спілкування.

Змістовно програма спрямована на здобуття слухачами та студентами знань у галузі орфографії української мови та формування уявлення про основні тенденції правописних норм з урахуванням Українського правопису 2019.

2. Завдання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть набути **таких компетентностей:**

Фахові компетентності

ФК-1 Усвідомлення філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК-2 Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні..

ФК-6 Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК-9 Усвідомлення засад і технологій створення текстів різних жанрів і стилів державною та іноземною мовами.

ФК-14 Здатність володіти мовнокомунікативними компетенціями (лінгвістичною, предметною, прагматичною, технологічною).

3. Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

ПРН 10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

ПРН 11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними мовами.

ПРН 14. Використовувати мови, які передбачені програмою для вивчення, в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя.

Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни: «Практикум з української мови»											
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	4	3	90	36	24			30		залік
Заочна	2	4	3	90	12	8			70		залік

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	ла б	ін д	с.р.		л	п	ла б	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	1 2	13
Змістовий модуль 1.												
Орфоепія. Правопис частин мови												
Тема 1.1. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови	5	4	1				5	1				4
Тема 1.2. Історія, основні поняття та принципи української орфографії.	5	2	1			2	5	1	1			3
Тема 1.3. Правопис голосних і приголосних звуків.	7	2	2			3	7		1			6
Тема 1.4. Основні норми написання іменників.	7	2	1			4	7	1				6
Тема 1.5. Складні випадки вживання та відмінювання іменників.	7	2	2			3	7	1				6
Тема 1.6. Правопис прикметників, числівників та займенників.	7	2	1			4	7		1			6
Тема 1.7. Написання форм дієслів та прислівників	6	2	2			2	6	1				5
Тема 1.8. Правопис службових частин мови та вигуків.	6	2	2			2	6	1	1			4

Орфографічний аналіз слова												
Разом за ЗМ 1	50	18	12			20	50	6	4			40
Змістовий модуль 2.												
Правопис слів іншомовного походження. Правопис власних назв												
Тема 2.1. Правопис слів іншомовного походження: загальні зміни в «Українському правописі» 2019 року.	8	4	4				8	2	1			5
Тема 2.2. Відмінювання слів іншомовного походження.	8	4	2			2	8	1				7
Тема 2.3. Правопис власних назв.	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 2.4. Складні й складені особові імена та прізвища і похідні від них прикметники	8	4	2			2	8	1	1			6
Тема 2.5. Правопис і відмінювання географічних назв.	8	4	2			2	8	1	1			6
Разом за ЗМ 2	40	18	12			10	40	6	4			30
Усього годин	90	36	24			30	90	12	8			60

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови. ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови. 2. Правила й засоби милозвучності української мови. 3. Орфоепічні норми. 4. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. 5. Орфоепічний аналіз слова.
1.2	<p>Історія, основні поняття та принципи української орфографії. ПЛАН</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орфографія як наука; основні поняття орфографії: орфограма, орфографічне правило, принципи орфографії. 2. Принципи української орфографії. 3. Співвідношення між звуками і буквами. 4. Значущі частини слова та їх роль у реалізації морфологічного принципу української орфографії. 5. Правопис українських та іншомовних слів (загальні поняття). 6. Уживання великої літери. 7. Правила переносу частин слова.

1.3	<p>Правопис голосних і приголосних звуків. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розрізнення <i>e</i> та <i>u</i>: чергування <i>e</i> з <i>u</i>; правопис ненаголошених <i>e</i> та <i>u</i> (загальні правила); правопис ненаголошених <i>e</i> та <i>u</i> в префіксах і в суфіксах. 2. Розрізнення <i>i</i> та <i>u</i>: чергування <i>i</i> з іншими голосними; правопис <i>i</i> та <i>u</i> в основах українських слів; правопис <i>i</i> та <i>u</i> в префіксах і в суфіксах українських слів; правопис <i>i</i> та <i>u</i> в основах іншомовних слів. 3. Розрізнення інших голосних: правопис <i>o</i> та <i>a</i>; <i>o</i> та <i>y</i>; чергування <i>e</i> та <i>o</i> після шиплячих та <i>й</i>. 4. Чергування приголосних при словозміні та словотворенні. 5. Чергування приголосних перед суфіксами <i>-ськ(ий)</i>, <i>-ств(о)</i>. 6. Спрощення в групах приголосних. 7. Подовження та подвоєння приголосних.
1.4	<p>Основні норми написання іменників. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання складних іменників разом. 2. Дефіс у складних іменниках. 3. Правопис власних назв та скорочених слів.
1.5	<p>Складні випадки вживання та відмінювання іменників. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Родова диференціація іншомовних іменників. 2. Родова диференціація абревіатур. 3. Поділ іменників на відміни та групи у межах відмін. 4. Іменники, що не належать до жодної відміни.
1.6	<p>Правопис прикметників, числівників та займенників <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Написання складних прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Правопис форм ступенів порівняння прикметників. Значення та особливості сполучуваності деяких прикметників з іншими словами. 2. Відмінювання та правопис числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Правопис відчислівникових складних слів. 3. Правила написання й особливості відмінювання складних (неозначених і заперечних) займенників. Особливості вживання деяких займенників..
1.7	<p>Написання форм дієслів та прислівників <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поділ дієслів на дієвідміни. 2. Складні випадки українського дієвідмінювання. Правопис особових закінчень теперішнього та майбутнього часу дієслів I та II дієвідмін. Зміни приголосних при дієвідмінюванні. Дієвідмінювання дієслів <i>дати</i>, <i>їсти</i> та основою на <i>-вісти</i>.

	<p>3. Творення, особливості вживання та правопис дієслівних форм минулого та майбутнього часів. Творення, особливості вживання та правопис дієслівних форм умовного та наказового способів. Значення та особливості сполучуваності деяких дієслів з іншими словами.</p> <p>4. Написання прислівників разом, окремо, з дефісом.</p>
1.8	<p>Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правила написання складних прийменників разом або з дефісом. 2. Розрізнення прийменників та префіксів. 3. Особливості вживання прийменників в українській мові. 4. Правопис сполучників. 5. Розрізнення сполучників та однозвучних повнозначних слів, поєднаних із прийменниками або частками. 6. Правопис часток з різними частинами мови
2.1	<p>Правопис слів іншомовного походження: загальні зміни в «Українському правописі» 2019 року. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приголосні та голосні звуки і букви. 2. Подвоєння букв на позначення приголосних і голосних. 3. Правила написання апострофа та м'якого знака в іншомовних словах.
2.2	<p>Відмінювання слів іншомовного походження. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні правила відмінювання слів іншомовного походження. 2. Категорія роду в іменниках іншомовного походження. 3. Невідмінювані іменники іншомовного походження.
2.3	<p>Правопис власних назв. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні правила написання великої літери. 2. Велика літера у власних назвах, що складаються з кількох слів. 3. Написання складних і складених власних назв разом, окремо, з дефісом.
2.4	<p>Складні й складені особові імена та прізвища і похідні від них прикметники. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні закономірності відмінювання українських прізвищ та імен. 2. Творення та відмінювання імен по батькові. 3. Основні закономірності утворення та відмінювання слов'янських прізвищ та імен.
2.5	<p>Правопис і відмінювання географічних назв. <i>ПЛАН</i></p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Невідмінювані географічні назви. 2. Правопис складних і складених географічних назв. 3. Складні й складені географічні назви і похідні від них прикметники.
--

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, орфоепічний аналіз, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови. 2. Правила й засоби милозвучності української мови. 3. Орфоепічні норми. 4. Усунення збігів голосних і приголосних звуків як засіб милозвучності української мови. 5. Орфоепічний аналіз слова.
1.2	<p>Історія, основні поняття та принципи української орфографії.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орфографія як наука; основні поняття орфографії: орфограма, орфографічне правило, принципи орфографії. 2. Принципи української орфографії. 3. Співвідношення між звуками і буквами. 4. Значущі частини слова та їх роль у реалізації морфологічного принципу української орфографії. 5. Правопис українських та іншомовних слів (загальні поняття). 6. Уживання великої літери. 7. Правила переносу частин слова.
1.3	<p>Правопис голосних і приголосних звуків.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розрізнення <i>e</i> та <i>и</i>: чергування <i>e</i> з <i>и</i>; правопис ненаголошених <i>e</i> та <i>и</i> (загальні правила); правопис ненаголошених <i>e</i> та <i>и</i> в префіксах і в суфіксах. 2. Розрізнення <i>i</i> та <i>и</i>: чергування <i>i</i> з іншими голосними; правопис <i>i</i> та <i>и</i> в основах українських слів; правопис <i>i</i> та <i>и</i> в префіксах і в суфіксах українських слів; правопис <i>i</i> та <i>и</i> в основах іншомовних слів. 3. Розрізнення інших голосних: правопис <i>o</i> та <i>a</i>; <i>o</i> та <i>у</i>; чергування <i>e</i> та <i>o</i> після шиплячих та <i>й</i>.

	<p>4. Чергування приголосних при словозміні та словотворенні.</p> <p>5. Чергування приголосних перед суфіксами <i>-ськ(ий)</i>, <i>-ств(о)</i>.</p> <p>6. Спрощення в групах приголосних.</p> <p>7. Подовження та подвоєння приголосних.</p>
1.4	<p>Основні норми написання іменників.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <p>1. Написання складних іменників разом.</p> <p>2. Дефіс у складних іменниках.</p> <p>3. Правопис власних назв та скорочених слів.</p>
1.5	<p>Складні випадки вживання та відмінювання іменників.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <p>1. Родова диференціація іншомовних іменників.</p> <p>2. Родова диференціація аббревіатур.</p> <p>3. Поділ іменників на відміни та групи у межах відмін.</p> <p>4. Іменники, що не належать до жодної відміни.</p>
1.6	<p>Правопис прикметників, числівників та займенників</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <p>1. Написання складних прикметників. Особливості відмінювання прикметників. Правопис форм ступенів порівняння прикметників. Значення та особливості сполучуваності деяких прикметників з іншими словами.</p> <p>2. Відмінювання та правопис числівників. Зв'язок числівників з іменниками. Правопис відчислівникових складних слів.</p> <p>3. Правила написання й особливості відмінювання складних (неозначених і заперечних) займенників. Особливості вживання деяких займенників..</p>
1.7	<p>Написання форм дієслів та прислівників</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <p>1. Поділ дієслів на дієвідміни.</p> <p>2. Складні випадки українського дієвідмінювання. Правопис особових закінчень теперішнього та майбутнього часу дієслів I та II дієвідмін. Зміни приголосних при дієвідмінюванні. Дієвідмінювання дієслів <i>дати</i>, <i>їсти</i> та основою на <i>-вісти</i>.</p> <p>3. Творення, особливості вживання та правопис дієслівних форм минулого та майбутнього часів. Творення, особливості вживання та правопис дієслівних форм умовного та наказового способів. Значення та особливості сполучуваності деяких дієслів з іншими словами.</p> <p>4. Написання прислівників разом, окремо, з дефісом.</p>
1.8	<p>Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний</p>

	<p>аналіз слова <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, орфографічний аналіз, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Правила написання складних прийменників разом або з дефісом. 2. Розрізнення прийменників та префіксів. 3. Особливості вживання прийменників в українській мові. 4. Правопис сполучників. 5. Розрізнення сполучників та однозвучних повнозначних слів, поєднаних із прийменниками або частками. 6. Правопис часток з різними частинами мови
2.1	<p>Правопис слів іншомовного походження: загальні зміни в «Українському правописі» 2019 року. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Приголосні та голосні звуки і букви. 2. Подвоєння букв на позначення приголосних і голосних. 3. Правила написання апострофа та м'якого знака в іншомовних словах.
2.2	<p>Відмінювання слів іншомовного походження. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні правила відмінювання слів іншомовного походження. 2. Категорія роду в іменниках іншомовного походження. 3. Невідмінювані іменники іншомовного походження.
2.3	<p>Правопис власних назв. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальні правила написання великої літери. 2. Велика літера у власних назвах, що складаються з кількох слів. 3. Написання складних і складених власних назв разом, окремо, з дефісом.
2.4	<p>Складні й складені особові імена та прізвища і похідні від них прикметники. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні закономірності відмінювання українських прізвищ та імен. 2. Творення та відмінювання імен по батькові. 3. Основні закономірності утворення та відмінювання слов'янських прізвищ та імен.
2.5	<p>Правопис і відмінювання географічних назв. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, фронтальне опитування, тестування, усні та письмові відповіді.</i></p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Невідмінювані географічні назви. 2. Правопис складних і складених географічних назв. 3. Складні й складені географічні назви і похідні від них прикметники.
--

Завдання для самостійної роботи студентів

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Орфоепія як наука про норми літературної вимови. Особливості сучасної української літературної вимови.</p> <p><i>Прочитати й законспектувати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бас-Кононенко О. В. Вимовні норми як мірило милозвучності української мови (на матеріалі орфоепічних словників). <i>Українська мова</i>. 2019. № 1. С. 103–114. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/1_19/10.pdf 2. Дружинець М.Л. Орфоепія приголосних звуків у синхронії та діахронії: сучасне українське соціофонетичне мовлення та історична ретроспектива. <i>Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського</i>. Серія: <i>Філологія</i>. Соціальні комунікації. Том 31 (70) 2020. № 3 Ч. 1. С. 11–15. URL: https://philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/3_2020/part_1/5.pdf <p><i>Дати визначення (письмово) термінів:</i> милозвучність, евфонія, евфонічні чергування.</p>
1.2	<p>Історія, основні поняття та принципи української орфографії.</p> <p><i>Опрацювати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Степаненко М. Правописна практика доби незалежності. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 96 с. URL: https://nubip.edu.ua/sites/default/files/u406/stepanenko_pravopis_kniga_nova_1.pdf <p><i>Прочитати й законспектувати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Карповець Х.М. Формування правописної компетентності майбутніх учителів української мови і літератури в процесі навчання мовознавчих дисциплін: автореф. дис.... канд. пед. наук. К. : 2020. 23 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/32808/1/%D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%9A%D0%B0%D1%80%D0%BF%D0%BE%D0%B2%D0%B5%D1%86%D1%8C.pdf
1.3	<p>Правопис голосних і приголосних звуків.</p> <p><i>Опрацювати:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Фаріон І. Правопис – корсет мови? Український правопис як культурнополітичний вибір. Львів: Свічадо, 2004. 115 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Farion_Iryna/Pravopys_-_korset_movy7_vyd_2009.pdf

	<p>2. https://www.youtube.com/watch?v=6vELu8B_bPg&ab_channel=%D0%BD%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%96%D0%B4%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%96</p> <p>3. Виписати з творів сучасних українських письменників по 10 прикладів основних фонетичних рис української мови (чергування голосних/приголосних, спрощення, подвоєння...).</p>
1.4	<p>Основні норми написання іменників.</p> <p><i>Прочитати й законспектувати:</i></p> <p>1. Соколова С.О. Правопис слів разом, із дефісом, окремо в загальній структурі «Українського правопису» 2019 року. <i>Українська мова.</i> № 3 (87) 2023. URL: doi.org/10.15407/ukrmova2023.03.102</p> <p><i>Ознайомитися</i></p> <p>1. Складні іменники: написання разом, окремо, з дефісом. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8OR5c4NBg0s</p> <p><i>Дібрати із творів сучасних письменників 10 прикладів, що свідчать про зміни у Правописі-2019</i></p>
1.5	<p>Складні випадки вживання та відмінювання іменників.</p> <p><i>Опрацювати:</i></p> <p>1. Шевчук С.В., Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: навч. посібн. Київ: Вища школа, 2006. С. 133–140.</p> <p>2. Брус М.П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування : монографія. Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 440 с.</p> <p><i>Ознайомитися, підготувати дидактичний матеріал до теми (вправи, завдання, тести)</i></p> <p>1. Кличний відмінок: усі правила, винятки. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Zkfe9J9PhJY</p> <p>2. Проблемні випадки визначення роду іменника. URL: https://www.youtube.com/watch?v=6sY0fxDEdiE</p> <p>3. Родовий відмінок іменників чоловічого роду. URL: https://www.youtube.com/watch?v=XKKGIZsn_sM</p>
1.6	<p>Правопис прикметників, числівників та займенників</p> <p><i>Прочитати й законспектувати:</i></p> <p>1. Городенська К. Граматичні і правописні проблеми складних слів із числівниковим компонентом. <i>Термінологічний вісник.</i> 2023. Вип. 7. URL: https://termvisnyk.iul-nasu.org.ua/wp-content/uploads/sites/11/2023/06/5.pdf</p> <p><i>Опрацювати:</i></p> <p>1. Ступені порівняння. URL: https://www.youtube.com/watch?v=WLQfVU5wyl0</p> <p>2. Узгодження числівників з іменниками. URL: https://www.youtube.com/watch?v=esmNro46yEY&t=1s</p>

	3. Складні прикметники: разом, окремо, з дефісом. URL: https://www.youtube.com/watch?v=LJk8W0w3GY
1.7	Написання форм дієслів та прислівників <i>Ознайомитися</i> 1. Правопис прислівників: разом, окремо, через дефіс. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ij3CQJuTRs&list=RDCMUCKZ9W_5yg6NeV92ak02CdSg&index=5 <i>Підготувати доповідь на тему «Процеси адвербіалізації у сучасній українській мові»</i>
1.8	Правопис службових частин мови та вигуків. Орфографічний аналіз слова <i>Опрацювати</i> 1. Що: сполучник чи займенник. URL: https://www.youtube.com/watch?v=fnE-nQK70f0 2. Частка <i>не</i> з різними частинами мови. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Rc54i1iL6e0 <i>Виконати орфографічний аналіз 10 слів на вибір.</i>
2.1	Правопис слів іншомовного походження: загальні зміни в «Українському правописі» 2019 року. <i>Опрацювати, виписати основні правила змін</i> 1. Авраменко О. М. Було – стало : зміни в правописі. Київ : Видавництво Даринка, 2019. 40 с. <i>Ознайомитися</i> 1. И та і в словах іншомовного походження. URL: https://www.youtube.com/watch?v=iZXrereKXYE
2.2	Відмінювання слів іншомовного походження. <i>Опрацювати:</i> 1. Городенська К. Українське слово у вимірах сьогодення. рекомендації з найскладніших уживань та проблемного правопису слів : [власних назв іншомовного походження]. <i>Українська мова й література в школах України</i> . 2019. № 3. С. 15–16. 2. Коваль Н.М. Проект, пів Києва, онлайн та фемінитиви. Що там у новій редакції правопису? <i>Українська мова та література</i> . 2019. № 6. С. 32–38. 3. Шаруділова Л. Фонетика. Орфографія. Графіка. Орфографія. Узагальнення й систематизація знань. <i>Українська мова та література</i> . 2019. № 4. С. 22–26.
2.3	Правопис власних назв. <i>Ознайомитися</i> 1. Жайворонок В.В. Велика чи мала літера? Словник-довідник. К.: Наукова думка, 2004. 203 с. 2. Скрипник Л.Г., Дзятківська Н.П. Власні імена людей: Словник-довідник. К.: Наукова думка, 1996. 335 с.
2.4	Складні й складені особові імена та прізвища і похідні від них

	<p>прикметники. <i>Опрацювати:</i> 1. Білик К.Д. Сучасний український правопис в таблицях і схемах. Орфографія. Пунктуація. Морфологія. [5–11 класи]. Харків: Торсінг: Навчальна школа, 2021. 79 с. 2. Заболотний О.В., Заболотний В.В. Український правопис – це доступно! Київ: Літера ЛТД, 2020. 272 с.</p>
2.5	<p>Правопис і відмінювання географічних назв. <i>Ознайомитися:</i> 1. Авраменко О. Національний мультипредметний тест. Українська мова: тестові завдання у форматі НМТ. Харків: Юнісофт, 2023. 64 с. 2. Складні випадки написання географічних назв. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ysVkvuNEzzo <i>Опрацювати</i> 1. Туркова К. Три причини, навіщо Україні новий правопис. URL: https://nv.ua/ukr/opinion/tri-prichini-navishcho-ukrajini-noviy-pravopis-50025955.html <i>Підготувати</i> Індивідуальний творчий проєкт «Найпоширеніші правописні помилки» (на матеріалі сучасних пісень, комунікації в медіа, публічних виступів тощо).</p>

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

- практичний метод (практичні вправи, практичні роботи);
- словесний метод (дискусія);
- наочний метод (ілюстрація, демонстрація, презентація);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- методи дистанційного навчання;
- самостійна робота (розв’язання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів першого рівня освіти.

Освітні технології:

- технології особистісно зорієнтованого навчання, які забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма), формують комунікативні уміння;
- комунікативні та інформаційно-комунікаційні технології, технології проблемного навчання.

Викладання та вивчення курсу відбувається з використанням освітніх технологій, зорієнтованих на особистість учасника навчального процесу

(особистісно орієнтована технологія навчання); інтерактивних технологій кооперативного, колективно-групового навчання, ситуативного моделювання, опрацювання дискусійних питань; освітніх технологій, спрямованих на активізацію та інтенсифікацію діяльності студентів (дослідницькі технології; технології проблемного навчання; технології самоосвіти); інформаційно-комунікативних технологій для підвищення мотивації до навчання, індивідуалізації і диференціації процесу навчання; освітніх технологій модульного навчання.

Визначені технології навчання передбачають використання таких методів: репродуктивних – для повторення готових зразків або роботи за готовими зразками; творчих, проблемно-пошукових методів – для самостійної, творчої пізнавальної діяльності; пояснювально-ілюстративного методу; проблемного викладу матеріалу; методу бесіди; узагальнення та інтерпретації складних мовних явищ; моделювання проблемних ситуацій щодо аналізу та розуміння певних мовних явищ; аналітичного методу, дослідницького та опрацювання наукових джерел; методи контролю, самоконтролю, взаємоконтролю, корекції, самокорекції та взаємокорекції.

Система контролю та оцінювання

Поточний контроль належить до обов'язкових елементів на кожному практичному занятті. Під час вивчення дисципліни передбачено такі методи поточного контролю:

- усні відповіді (фронтальне опитування, вибіркове опитування, дискусії, презентації);
- письмові завдання (самостійні роботи, реферати, есе);
- тести.

До форм поточного контролю належить індивідуальна та загальна перевірка, формою підсумкового контролю є залік.

Об'єктом оцінювання знань студентів є програмовий матеріал дисципліни, засвоєння якого перевіряється під час контролю.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання реферату, створення презентації, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння

сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни.

Критерії оцінювання:

1. При усних відповідях:
 - повнота розкриття питання;
 - логіка викладення, культура мовлення;
 - упевненість, аргументованість та емоційність;
 - використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
 - аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.
2. При виконанні письмових завдань:
 - мовна грамотність
 - повнота розкриття питання;
 - цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
 - акуратність оформлення документа та письмової роботи.

Оцінювання виконання студентами окремих елементів тем проводиться: на практичних (практичні завдання, обговорення), контрольних роботах за окремими темами, тестування, виступи, презентації; самостійних роботах; на консультаціях.

Для консультування студентів із виконання індивідуальних і домашніх завдань, контрольних робіт, їх підготовки до поточного оцінювання знань (відповідно до розкладів занять та консультацій викладача) передбачаються індивідуальні та групові консультації.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100- бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою
90–100	Зараховано	A	відмінно
80–89		B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69		D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань та модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;

- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, доповіді тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностике результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Вид семестрового контролю: модульна контрольна робота, залік. Результати навчальної діяльності студентів у межах двох модулів оцінюють максимально в **60 балів**, контрольного модуля (заліку) – **40 балів**.

Змістовий модуль №1								Змістовий модуль № 2					Кількість балів (залікова робота)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T1	T2	T3	T4	T5	40	100
4	5	4	4	5	4	5	4	5	5	5	5	5		

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінку «зараховано» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **90–100** від максимальної кількості можливих, зокрема: ґрунтовно засвоїли орфографічні та орфоепічні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, виявили поглиблене розуміння принципів української орфографії, основних змін «Українського правопису-2019»; вільно оперують теоретичними та історичними відомостями, опанували наукову термінологію курсу; систематично готувалися до практичних занять і виконували домашні завдання; уміють визначати орфограми відповідно до чинних норм, чітко аргументують свій вибір; глибоко опрацювали питання, винесені на самостійне опрацювання; успішно написали модульні контрольні роботи; повністю розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **80–89** від максимальної кількості можливих, зокрема: добре засвоїли правописні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, уміють аргументувати вибір орфограми з огляду на принципи українського правопису; продемонстрували знання теоретичного матеріалу, добре володіють правилами «Українського правопису-2019»; активно готувалися до практичних занять та систематично виконували домашні завдання; вміють виправити й пояснити допущені помилки; опрацювали питання для самостійного вивчення;

добре написали модульні контрольні роботи; розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **70–79** від максимальної кількості можливих, зокрема: частково засвоїли правописні та орфоепічні норми української мови; продемонстрували знання теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, частково опанували відповідну наукову термінологію, уміють застосовувати знання на практиці; працювали на практичних заняттях, загалом виконували домашні завдання; застосовують норми «Українського правопису-2019», допускають помилки, але уміють аргументовано їх виправити; добре написали модульні контрольні роботи; належно розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку D (60–69 балів), або «задовільно» отримують студенти, які не повністю опанували матеріал, передбачений програмою курсу, мають досить поверхневі знання з української орфоєпії та орфографії; показали фрагментарну обізнаність у теоретичних питаннях; у мінімальному обсязі опрацювали рекомендовану літературу; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; частково розкрили питання підсумкового модуля-контролю.

Оцінку E (50–59 балів), або «достатньо» отримують студенти, які засвідчили погану обізнаність зі змістом теоретичних питань курсу; обмежилися поверхневим вивченням мінімальної кількості рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; фрагментарно розкрили зміст питань, винесених на підсумковий модуль-контроль.

Оцінку FX (35–49 балів), або «незадовільно» з можливістю повторного складання отримують студенти, які не відвідували частину лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок і бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури; під час відповіді допускають помилкові умовиводи, наводять неправильні приклади, або ж не вміють прокоментувати запропоновані мовні явища; не розкрили змісту питань підсумкового модуля-контролю.

Оцінку F (1–34 бали), або «незадовільно» з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які не відвідували лекційних і практичних занять; упродовж навчального семестру набрали недостатню кількість балів за змістові модулі, тому не могли бути допущені до складання іспиту; пасивно поводити себе під час практичних занять, не виконали завдань для самостійної роботи; взагалі не опрацювали рекомендованої для вивчення курсу літератури; не засвоїли програму курсу; якщо ж студенти були допущені до заліку, але не розкрили питань підсумкового модуля-контролю, не відповідали на додаткові запитання, то їхню відповідь оцінюють «незадовільно».

Перелік питань для самоконтролю навчальних досягнень студентів

1. Основні норми сучасної української літературної мови
2. Орфоепічні норми сучасної української літературної мови.
3. Засоби милозвучності в діловій українській мові.
4. Уживання сполучників «і», «й», «та», прийменників «у», «в» тощо.
5. Орфографія. Орфограма, типи її. Орфографічне правило.
6. Принципи правопису.
7. Особливості правопису й вимови слів українського походження відповідно до норм оновленого українського правопису.
8. Уживання літери «и» на початку слова
9. Правопис букв на позначення дзвінких та глухих приголосних.
10. Правопис та вимова слів і буквосполучень іншомовного походження
11. Особливості вживання й правопису самостійних частин мови та їх форм.
12. Правопис іменників.
 - правопис закінчень а(я), у(ю) в іменниках 2 відміни чоловічого роду;
 - правопис букв о, е у закінченнях орудного відмінка іменників 1,2 відмін;
 - правопис букв о, е, ю у кличній формі.
13. Правопис прикметників.
 - правопис букв и, і у відмінкових закінченнях прикметників;
 - правопис прикметникових суфіксів -ев, -ов, -ен, -енн.
14. Правопис складних іменників та прикметників з дефісом, разом, окремо.
15. Правопис дієслівних форм.
 - правопис букв е, и в особових закінченнях дієслів;
 - правопис відмінкових закінчень дієприкметників;
 - правопис суфіксів пасивних дієприкметників.
16. Правопис прислівників разом, окремо та з дефісом.
17. Правопис службових частини мови.
18. Фемінітиви в сучасній українській літературній мові
19. Правопис слів іншомовного походження.
 - написання и, і, е, ї в словах іншомовного походження;
 - подвоєння приголосних, м'який знак, апостроф у словах іншомовного походження;
20. Правопис власних назв (прізвищ, установ, організацій тощо).
21. Уживання великої літери у власних назвах
22. Загальний огляд основних змін у новій редакції Українського правопису 2019 року.

Перелік питань для підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Орфоепія як розділ мовознавства.
2. Поняття орфоепічної норми.
3. Асимілятивні та дисимілятивні процеси у мовленні.
4. Основні закони милозвучності української мови.
5. Орфографія як розділ мовознавства.
6. Історія української орфографії.
7. Принципи українського правопису.

8. Написання слів з великої та малої букв в українській мові.
9. Правила переносу в українській мові.
10. Ненаголошені голосні /e/ та /и/ (загальні правила).
11. Букви и, і після ж, ч, ш, щ та г, к, х.
12. Чергування голосних та приголосних в українській мові та в іншомовних словах.
13. Спрощення в групах приголосних.
14. Префікс. Правопис префіксів в українській мові.
15. Суфікс. Правопис суфіксів у різних частинах мови.
16. Творення імен по батькові.
17. Подвоєння та подовження приголосних.
18. М'який знак в суфіксах, власне українських словах.
19. Буквосполучення “йо”. “ьо”.
20. М'який знак в іншомовних словах.
21. Вживання апострофа в українських словах та іншомовного походження.
22. Правопис самостійних частин мови.
23. Правопис службових частин мови.
24. Написання складних іменників
25. Особливості правопису відмінкових закінчень іменників.
26. Особливості правопису закінчень іменників II відміни чоловічого роду в родовому відмінку однини.
27. Особливості правопису відмінкових закінчень прикметників.
28. Написання складних прикметників.
29. Особливості відмінювання і написання числівників.
30. Зв'язок числівників з іменниками.
31. Особливості відмінювання й правопису займенників.
32. Правопис особових закінчень дієслів. Написання дієприкметників і дієприслівників.
33. Правопис сполучників та прийменників.
34. Написання часток. Правопис часток НЕ, НІ з різними частинами мови.
35. Правопис вигуків різних груп. Написання звуконаслідувальних слів.
36. Передавання звуків у словах іншомовного походження засобами української графіки.
37. Неподвоєні й подвоєні приголосні в словах іншомовного походження.
38. Правило “дев'ятки” у словах іншомовного походження
39. М'який знак та апостроф у словах іншомовного походження.
40. Передавання дифтонгів.
41. Відмінювання слів іншомовного походження.
42. Відмінювання й правопис українських прізвищ. Відмінювання імен. Фонетичні правила правопису слов'янських прізвищ.
43. Правопис неслов'янських прізвищ.
44. Правопис прізвищ з прикметниковими закінченнями.
45. Правила вживання апострофа в прізвищах. Правопис складних і складених особових імен та прізвищ і похідних від них прикметників.

46. Правопис українських географічних назв, назв слов'янських та інших країн географічних назв з прикметниковими закінченнями.
47. Відмінювання географічних назв.
48. Правопис прикметникових форм, утворених від географічних назв.
49. Правопис складних і складених географічних назв.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriiia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Блажко М., Омельчук С. Правописний практикум з української мови. Норми нової редакції "Українського правопису". К: Грамота, 2020. 228 с.
2. Дудик П.С., Литовченко В.М. Сучасна українська мова. Завдання і вправи. К.: Академія, 2007. 148 с.
3. Український правопис (СХВАЛЕНО Кабінетом Міністрів України (Постанова № 437 від 22 травня 2019 р.) спільним рішенням Президії Національної академії наук України (протокол № 22/10 від 24 жовтня 2018 р.) і Колегії Міністерства освіти і науки України (протокол № 10/4-13 від 24 жовтня 2018 р.) ЗАТВЕРДЖЕНО Українською національною комісією з питань правопису (протокол № 5 від 22 жовтня 2018 р.). 2019 [URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>]
4. Український правопис / Національна академія наук України. Київ, 2019. 391 с.

Додаткова

1. Васьков Ю. В. Сучасні освітні інноваційні концепції. Педагогічні теорії, технології, досвід. Харків, 2020. 120 с.
2. Євсєєва Г.П., Богуславська Л. Г., Рощина Ю.М. Практикум з правопису української мови. Дніпро: ПДАБА, 2020. 182 с
3. Красавіна В., Хомич Т. Практикум із правопису й пунктуації української мови: навчально-методичний посібник. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2023. 140 с.
4. Межов О. Г. Практикум з українського правопису: збірник завдань і вправ для підготовки бакалаврів спеціальності 014 Середня освіта, освітньої

- програми Польська мова; спеціальності 035 Філологія, освітньої програми Мова та література (польська). Переклад. Луцьк : Надстир"я, 2018. 50 с.
5. Стахів М., Крохмальна Г. Сучасна українська літературна мова з практиком. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 456 с.
 6. Степаненко М. Правописна практика доби незалежності. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021. 96 с.
 7. Терещенко В.М., Панченков А.О. Методика реалізації Українського правопису в новій редакції у закладах загальної середньої освіти. Харків: Соняшник, 2019. 256 с.
 8. Шевчук С.В. Лобода Т.М. Практикум з української мови: Модульний курс: навчальний посібник. К.: КНУ ім. Т. Шевченка, 2020.

Електронні інформаційні ресурси

1. <http://velyka-chy-mala-litera.wikidot.com/>
2. <http://slovopedia.org.ua/35/53392-0.html>
3. <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
4. <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
5. <http://litton.org.ua/orfografiya/xochu-buti-gramotnim>
6. <http://osvita.ua>

Словники

1. Великий тлумачний словник української мови/ Укл. В.Т.Бусел. К., 2002.
2. Головащук С. І. Словник-довідник з українського літературного слововживання. К. : Рідна мова, 2000. 351 с.;
3. Жайворонок В. В. Велика чи мала літера? : словник-довідник. К. : Наук. думка, 2004. 203 с.
4. Словник труднощів української мови : Біля 15 000 слів / За ред. С. Я. Єрмоленко. К. : Рад. шк., 1989. 336 с.
5. Український орфографічний словник / За ред. В. М. Русанівського. К. : Довіра, 2006. 940 с.
6. УСЕ: Універсальний словник-енциклопедія / Кер. проекту О. Коваль. К.: Всеуито, Львів: Атлас, 2001. 1576 с.
7. Шевчук С. В. Разом, окремо, через дефіс : словник-довідник. К., 2003. 416 с.